

Misjonsdokumenter 2010 – Edinburgh og Cape Town i perspektiv

ROAR G. FOTLAND

2010 er det store misjonsåret når det gjelder misjonsteologi og konferanser. Det er 100 år siden den skjellsettende misjonskonferansen i Edinburgh, og dette er blitt feiret med konferanser av ulik karakter. En av dem ble holdt i Edinburgh. Et relativt kort dokument, *Et felles kall*, ble sendt ut derfra. Lausannebevegelsen avholdt en konferanse i Cape Town og i forlengelsen av Cape Town 2010 er det gitt ut et mer omfattende missiologisk dokument: *Cape Town-erklæringen*.¹ I denne artikkelen vil jeg gi min vurdering av de to dokumentene, med hovedvekt på *Cape Town-erklæringen*.

Edinburgh 2010

Til forskjell fra konferansen i 1910 valgte konferansen i 2010 å utgi et oppsummerende misjonsdokument i etterkant. Det er på to sider og heter *Et felles kall*.² Selv om det ikke kom noe dokument etter Edinburgh 1910,³ er det mange som har skrevet om virkningshistorien. De to elementer som oftest nevnes i den forbindelse, er det økumeniske og det evangeliserende. Olav G. Myklebust skriver om John R. Mott som ledet komiteen som skulle følge opp konferansen, at "hans største dåd var grunn-

leggelsen av nasjonale kristne råd i Asia og Afrika, - uten disse kunne det internasjonale arbeidsfellesskap aldri ha blitt en virkelighet.”⁴ J. Herbert Kane fokuserer på “the enthusiasm for world evangelisation engendered by that conference.”⁵ “Verdens evangelisering i denne generasjon” var både mottoet til The Student Volunteer Movement for Foreign Mission,⁶ en bok utgitt av J. R. Mott,⁷ og et slagord som uttrykker noe av ånden i Edinburgh 1910. Samtidig summerer Kenneth R. Ross Edinburgh 1910 på en utmerket måte med ordene “enhet for misjonens skyld.”⁸

Det er med dette bakteppet jeg kort vil gi mine egne vurderinger av dokumentet som kom fra Edinburgh 2010. Hva er premissene jeg legger til grunn for mine vurderinger? Skal det repetere Edinburgh 1910? Skal det bære noe av den samme visjonen som 1910 hadde? Skal det legge bak seg 1910 og uttrykke misjonstenkningen i 2010? Min grunnholdning er at Edinburgh 2010 burde bære med seg visjonen fra 1910, om verdens evangelisering, misjon og enhet, uttrykt gjennom den nye virkelighet som vi har i 2010. Tanken om verdens evangelisering i vår generasjon er for meg ikke en triumfalistisk tankegang, men bærer i seg en grunnleggende forståelse av at evangeliet skal ut til alle hele tiden, og at hver ny generasjon må gi muligheten til et Jesumøte. Dessuten mener jeg entusiasme for misjon og lengsel etter enhet fortsatt er sentrale kristne verdier.

Dokumentet fremstår som et tydelig bekjennelsesdokument. Det har en kort innledning og deretter ni punkter som stort sett omhandler hvert sitt tema, hvor grunnleggende teologiske premisser kommer tydelig frem. Alle tema er relevante, men kan ha ulik sprengkraft i seg avhengig av hvor i det geografiske og kirkelige landskap en befinner seg. Oppfordringen til å kjempe mot fattigdom, urettferdighet og undertrykkelse vil oppleves forskjellig om en befinner seg i Norge eller i Zimbabwe. Likeledes vil det tenkes ulikt blant metodister og katolikker om hvordan en skal virkeliggjøre kallet til å arbeide for “den enhet som Kristus levde og bad for.” Dette er selvsagt både en styrke og en svakhet ved slike dokumenter, de skal favne vidt samtidig som de gir noe å strekke seg etter.

Det første jeg legger merke til er at kallet til kirken og kris-

tenheten om å være Kristus-vitner fremdeles lyder fra Edinburgh i 2010. Også tanken om at det haster lever videre. Slik opplever jeg at ånden fra 1910 er ivaretatt og at den misjonale forståelsen av kirken er fornyet. Samtidig er den misjonsteologiske utvikling de siste 100 år tatt inn. Det er "Guds misjon", og kirken deltar i den. I tillegg finner vi et helhetlig perspektiv på misjon ved at det muntlige vitnesbyrd, et liv levd i kjærlighet og engasjementet for frigjøring og rettferdighet er knyttet sammen.

Det andre jeg merker meg, er at *Et felles kall* fremhever Kristi enestående posisjon, "the uniqueness of Christ", midt i dialogen med andre religioner. Hvordan denne teologiske posisjonen skal forstås er gjenstand for diskusjon, men når den er fremhevet, tolker jeg det som en understrekning av at dette var og er det viktig for kirken å holde fast ved. Dokumentet sier at Kristus som "den enestående/eneste"¹⁰ ikke skal formidles innenfor rammen av proklamasjon og som et eksklusivt budskap, men i form av et ydmykt vitnesbyrd med respekt for andres tro. For noen vil dette være for svakt, men det gjenspeiler den modning av teologien som praksis og en fordypning i Bibelen har lært oss.

For det tredje gjenspeiler *Et felles kall* vår egen tid, ved at spørsmålet om forsvarlig forvaltning av skaperverket har kommet med som en del av kirkens kall til å være et helbredende fellesskap. I det samme punkt 3 er også flere andre aktuelle problemstillinger berørt, de unges engasjement i misjonen, at makt og ansvar skal være rettferdig fordelt mellom kvinner og menn og en aktiv kamp for rettferdighet. Dessverre medfører en slik samling av viktige engasjement på 7 linjer at de drukner i hverandre. Det samme kan sies om viljen til maktfordeling i kirken punkt 4. Den manglende maktbalansen i kirken er slått sammen med den manglende maktbalansen i verden, og utsagnene er alt for generelle. På den måten blir kirken bare en del det som skjer ellers i verden og kirkens profetiske ansvar og kirken som et tegn og symbol på Guds rike blir borte. Spørsmålet jeg sitter igjen med, er om det var kirken i nord eller de dominerende kirkesamfunn som vegret seg for å ta et tydeligere oppgjør med sin fortid og gå inn i den nye tid. Hvis så er tilfelle, er dessverre ånden fra 1910 blitt sementert på et område som virkelig trengte fornyelse.

Det siste punktet jeg ønsker å kommentere, er dokumentet som et insitamant til kristen enhet. Her synes visjonen fra 1910 nærmest helt borte. Punkt 8 inneholder noen generelle utsagn om at vi er forpliktet på å følge opp den enhet som Kristus levde og bad om, at vi skal samarbeide, at vi skal se på hverandre som en del av Kristi kropp og være gjestfrie overfor hverandre, for at verden skal tro. Det er vel realismen, og ikke det visjonære som driver oss fremover, som har fått råde. På den annen side er det et stort fremskritt at Edinburgh 2010 var mye mer økumenisk sammensatt enn Edinburgh 1910. I noen grad veier det opp for kallet til en pregløs økumenikk. Likevel, når drivkraften er "slik at verden kan komme til tro"¹¹, burde vi forventet mer av en slik markant samling av kirkeledere.

Fem kjennetegn på misjon

Da Andrew Walls og Cathy Ross utgav en bok om misjon i det tjuetførste århundre gav de den undertittelen "en drøfting av de fem kjennetegn på global misjon."¹² De fem kjennetegn er: 1. å forkynne de gode nyheter om Guds rike; 2. å lære, døpe og fostre nye troende; 3. å respondere på menneskelige behov ved å tjene i kjærlighet; 4. å arbeide for å forandre urettferdige strukturer i samfunnet; 5. å arbeide for å sikre skaperverkets integritet og opprettholde og fornye livet på jorden.

Jeg synes det er lett å være enig med Walls og Ross i at dette er fem kjennetegn som rommer bredden i misjonens tjeneste. De tre første har sterkest historiske røtter og har fulgt kirken til alle tider. Det fjerde punktet er mer historisk ømtålig fordi kirken historisk sett ofte har spilt på lag med makthaverne og i mindre grad ivaretatt en profetisk rolle. Det femte og siste er forholdsvis nytt på den måten at trusselen mot skaperverket aldri har vært større enn i dag. Med denne kombinasjonen av det tradisjonelle og kirkens nye kontekst finner jeg at en aktuell og helhetlig misjonsforståelse er godt dekket inn av disse fem kjennetegn.

I tillegg til mine egne kriterier, synes jeg det er tjenlig å gi en kort vurderinger av i hvor stor grad jeg mener *Et felles kall* gjenspeiler de fem kjennetegn på global misjon. I forhold til det første kjennetegn fremheves nødvendigheten av å forkynne Kristus, og i forhold til det fjerde understreker dokumentet

behovet for en forandring i maktstrukturene både i kirke og samfunn. Likeledes er behovet for en bærekraftig økologisk utvikling markert. De to punktene som knyttet til å fostre nye troende og tjene i kjærlighet synes jeg er i mindre grad er aktualisert utover det generelle.

Oppsummering

Et felles kall bærer med seg ånden fra 1910, på godt og vondt. På godt ved at det har ivaretatt misjonsgløden og den klare Kristusbekjennelsen. Negativt ved at det synes som om kirken i nord har sementert sin makt og seiret med sin denominasjonsnisme. Samtidig gjenspeiler dokumentet vår egen tid. De fem kjennetegn på global misjon gjenfinnes, om enn med varierende styrke. Videre ser vi at det er nye svar på gamle spørsmål, noe som gjenspeiles i tilnærmingen til Kristi enestående stilling. Vi finner også at nye spørsmål stilles i en ny tid. Et litt mer utfordrende og visjonært dokument hadde derfor vært ønskelig.

Cape Town 2010

Dokumentet fra Cape Town 2010, *Cape Town-erklæringen*, er av en helt annen størrelse enn det fra Edinburgh 2010 og er også atskillig mer omfangsrikt enn de to foregående fra Lausanne-bevegelsen. En gruppe, ledet av den anglikanske presten og professoren Chris Wright, skrev et utkast til første del av dokumentet i forkant, og startet prosessen med andre del under selve konferansen. Hele dokumentet ble bearbeidet og ferdigstilt rundt årsskifte 2010-11.¹³ Tormod Engelsen, professor i misjonsvitenskap ved Det teologiske Menighetsfakultet, deltok i denne gruppen.

Noen vil påpeke at lengden på dokumentet er en ulempe fordi mange flere trolig vil lese et kortere dokument. For egen del synes jeg det denne gangen er en fordel med et mer omfattende dokument. Hovedbegrunnelsen er at det etter hvert er nødvendig for Lausannebevegelsen å presentere mer enn et komprimert budskap. Det er derfor både nyttig og nødvendig med et 50 siders dokument hvor de to foregående dokumenter, Lausannepakten og Manilamanifestet, blir bekreftet og bygget ut, samtidig som noen nye elementer tilføres.

Cape Town-erklæringen er viktig, både fordi det profilerer en stor gruppe av det aktive misjonsfolket og fordi det er et tydelig dokument som viser klart hva Lausannebevegelsen står for teologisk og missiologisk.

Rent innholdsmessig er dokumentets styrke, slik jeg ser det, at det er fundamentert på den allmenne historiske kristne tro, at det er offensivt når det gjelder behovet for fortsatt misjon, at det på en god måte holder sammen tro og gjerninger, at det bærer preg av et tydelig samfunnsansvar, og at det våger å ta tak i noen kontroversielle saker som kan synes begrensende for misjonen. Jeg tenker særlig på to saker. For det første oppgjøret med den teologi/misjonsstrategi som forherliger makt, suksess og grådighet og for det andre en forsiktig, men klar stillingtagen mot dem innen evangelikale kretser som setter begrensninger på kvinners tjeneste.

Det er ikke til å unngå at det også finnes svakheter ved et så omfattende dokument. For meg er selve språkbruken av og til vanskelig, særlig når alt er rammet inn av "kjærlighet". Videre synes jeg at den verden vi lever i, i for stor grad blir beskrevet negativt, at det økumeniske er alt for svakt betont, og at det som er skrevet om mennesker som tilhører en annen tro enn den kristne, i alt for stor grad bærer preg av konflikt.

I min videre drøftelse velger jeg først å gi en kortfattet presentasjon av selve dokumentet, før jeg går nærmere inn på det jeg oppfatter som svake og sterke sider, for så til slutt å kommentere dokumentet i forhold til de fem kjennetegn på global misjon.¹⁴

Presentasjon av dokumentet

Cape Town-erklæringen er delt inn i to hoveddeler. Del I bærer betegnelsen "Trosbekjennelsen fra Cape Town", og del II heter "Cape Town-kallet til handling".¹⁵

Trosbekjennelsen er bygget rundt temaet "For den Herre vi elsker", og de ti underpunktene lyder: 1. Vi elsker fordi Gud elsket oss først; 2. Vi elsker den levende Gud; 3. Vi elsker Gud Faderen; 4. Vi elsker Guds Sønn; 5. Vi elsker Gud Den hellige ånd; 6. Vi elsker Guds ord; 7. Vi elsker Guds verden; 8. Vi elsker Guds evangelium; 9. Vi elsker Guds folk; 10. Vi elsker Guds misjon. Etter å ha bekreftet Lausannebevegelsens visjon og mål,

erkjent at mye har skjedd i verden siden Lausannepakten ble til i 1974, holdt fast ved menneskehetens fortapte tilstand og evangeliets frigjørende kraft, fornyer deltakerne sin tilslutning til Lausannepakten ved å bekrefte sin kjærlighet til hele evangeliet, sin kjærlighet til hele kirken og sin kjærlighet til hele verden.

Del II av dokumentet er altså et kall til handling. Det bygger på de seks hovedtema for selve kongressen, og det fremholdes i innledningen at hvordan kallet leves ut, må tilpasses den lokale kontekst. De seks punktene er bygget rundt temaet "For den verden vi tjener", og er en naturlig oppfølging av kjærligheten til Gud og mennesker som uttrykkes i del I. De seks punktene lyder: II A. Å bære vitnesbyrd om Kristi sannhet i en pluralistisk, globalisert verden; II B. Å bygge Kristi fred i vår splittede og falne; II C. Å leve Kristi kjærlighet blant mennesker med en annen tro; II D. Å forstå Kristi vilje for verdens evangelisering; II E. Å kalle Kristi kirke tilbake til ydmykhet, integritet og enkelhet; II F. Partnerskap i Kristi kropp for enhet i misjon. Jeg vil tro at det er del II som vil skape mest debatt. Den slutter også med en konklusjon hvor oppfordringen til deltakerne om å elske hverandre fremheves. I tillegg til at dette er en solid bibelsk fundert oppfordring, undres jeg om den også reflekterer de spenninger som tross alt må finnes i en så stor, mangfoldig og uformell bevegelse som Lausannefellesskapet er.

Et godt fundament

Jeg velger å trekke frem det jeg mener er styrkene ved dokumentet først, og da er det naturlig å begynne med det teologiske fundamentet. Ingen bør være overrasket over at det ikke er mange spenstige nye læresetninger som forfektes. Det forsikres allerede helt i begynnelsen at dette er teologi som uttrykker "kjernesannheter i det bibelske evangelium."¹⁶ Derfor finner vi i dokumentet bekjennelsen til den treenige Gud, til jomfrufødselen, til forsoningen på korset, til Jesu oppstandelse og til Den hellige ånds kraft.

Likevel blir vi ført noe lenger enn det tradisjonelt evangelikale, når vi så klart finner en teologisk bekreftelse på Guds frelsende vilje for hele skaperverket og en forpliktelse til et profesisk økologisk ansvar.¹⁷ I samme punkt tar bekjennelsen tydelig

standpunkt for de fattige, og sier at alt som undertrykker og utnytter de fattige, må både eksponeres og bekjempes.

Det er ingen ulempe at bekjennelsen er solid fundert på kirkenes gamle tro; tvert om gir det god ryggdekning når den siden begir seg ut på mer kontroversiell mark.

Offensiv misjonstenkning

Hele dokumentet er preget av en sterk misjonstenkning, og første setning i punkt 10 om kjærlighet til Guds misjon, starter med å si at "vi er forpliktet på verdensmisjon." Men ikke bare der, i hvert av punktene i trosbekjennelsen er det misjonen som driver teologien frem. Når det i dokumentet understrekes at vi elsker fordi Gud elsket oss først, så er Guds kjærlighet knyttet sammen med Guds misjon. Når kjærligheten til den levende Gud bekjennes, skal samtidig denne Gud gjøres kjent slik at han æres av hele skaperverket. Når kjærligheten til Jesus Kristus blir bekreftet, er det en selvfølge at Kristus proklameres og etterfølges slik at våre liv også vitner om ham.

Dette siste tema finner vi også som det første i kallet til handling. Når vi skal bygge Kristi fred og skape forsoning mellom ulike grupper av mennesker og mellom mennesker og natur, er det med en misjonal begrunnelse, "som Guds plan for hele universet i Kristus"¹⁸ både gjennom å forkynne Kristus og å leve i etterfølgelse. Det er også en offensiv misjonstenkning som ligger bak kallet til å leve ydmykt og enkelt. Der heter det at om vi skal kunne bringe mennesker til å tilbe den eneste sanne Gud, kan ikke vi løpe etter falske guder enten de gir seg til kjenne gjennom tilbedelsen av penger, makt eller suksess.¹⁹

Gjennom kallet til handling viser Lausannebevegelsen at den også vil at misjonen skal følge med tiden. Her skal både kunst og nye media tas i bruk. Selv om jeg kunne ønsket en litt mer dristig tilnærming til nye media enn det som presenteres, er det bra at det er tatt med.

Blir det for mye misjon? Dersom misjon betraktes som én interesse blant mange, kan det oppleves slik når dokumentet leses. Men, hvis misjon er et liv i kjærlighet både til Gud, til våre medmennesker og til skaperverket, så kan det aldri bli "for mye" av det. Og styrken i kallet til å leve misjonalt er ikke drevet av kjærlighet til saken, men av et sterkt ønske om å være

Guds medarbeidere i Guds store sak om å spre Guds kjærlighet til alle mennesker på alle steder og til alle tider.

Dessuten, i en tid hvor vi gjentatte ganger må drive apologetikk for misjonen, er det forfriskende å møte et dokument som uten å be om unnskyldning forfekter misjonens nødvendighet og storhet.

Tro og gjerninger

Den tydelige sammenhengen mellom tro og gjerning som skinner igjennom i hele dokumentet, er for meg et viktig troverdighetstegn. Evangeliet blir på den måten mer enn en formell tilhørighet eller en intellektuell tilslutning til visse fastlagte læresetninger. Å formidle evangeliet blir et kall til å formidle en relasjon til den levende Gud og et liv som skal leves. Hele veien blir vi minnet om at Gud ikke bare tenkte kjærlighet, men levde kjærligheten ut i praktisk handling i Jesus Kristus. På samme måte skal vår kjærlighet fra Gud og til Gud også være rettet mot våre medmennesker i praktisk handling, fordi Guds kjærlighet er det.

Sammenhengen mellom tro og gjerninger medfører også at misjonen får et helhetlig perspektiv. Skal dokumentet tas alvorlig, kan ikke misjon reduseres til bare å være proklamasjon av Kristus. Den kan heller ikke reduseres til diakoni eller andre uttrykk for engasjement for medmennesker og skaperverk. Med dokumentet i hånd kan enhver evangelikal med frimodighet hevde at misjon er holistisk.

Når jeg understeker sammenhengen mellom tro og gjerninger så sterkt, er det nødvendig å være tydelig på at troen på den treenige Gud er helt sentral. Forkynnelsen av Jesus død og oppstandelse er fundamental i dokumentet, og bør være det om kristendommen ikke skal reduseres til etikk. Gjør den det, mister den både sin begrunnelse og sin kraft. Når dokumentet sier at troen uttrykker seg gjennom kjærlighet, understreker det også at "vi blir ikke frelst av gode gjerninger, men når vi er frelst av nåde alene, er vi 'skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger.'"²⁰

Det er en styrke ved dokumentet at troen på Jesu Kristi unike posisjon som universell Frelser og den som setter mennesker i rett forhold til Gud, fremheves, for det gir frimodighet

til å holde fast ved at det nye livet en får del i, skal leves som en frukt av Gudsrelasjonen.

Tydelig samfunnsansvar

Et fremtredende trekk ved *Cape Town-erklæringen* er det samfunnsansvar som formidles. Utgangspunktet er kjærligheten til Guds verden,²¹ der kampen mot forurensing som følge av en overdreven konsumkultur, engasjement for menneskers velferd og kamp mot rasisme er eksempler på rett etterfølgelse. Videre trekkes frem omsorgen for verdens fattige og lidende, og ikke minst er det fortjenestefullt at dokumentet gir et profetisk budskap om at Gud holder politikere og andre med myndighet ansvarlig for at de trengende skal oppleve rettferdighet. I forlengelsen av dette erkjennes de kristnes manglende innsats for å fremme de undertryktes sak når det sies: "Vi gir oss selv på ny til innsats for rettferdighet, inkludert solidaritet med og kamp på de marginaliseres og undertryktes vegne."²²

Når vi beveger oss til del II utvides perspektivet. Her er misjon som forsoning²³ et viktig element som konkretiseres i kallet til å skape Kristi fred i etniske konflikter, motarbeide slaveri og menneskelig "trafficking", og nødvendigheten av å inkludere og gi rom for mennesker med ulike typer handicap både i kirke og samfunn. Det burde vært unødvendig å understreke at et handicap ikke skyldes personlig synd, manglende tro eller uvilje mot å bli helbredet.²⁴ Når det likevel skrives, er det trolig fordi det er nødvendig å ta et oppgjør med en teologi som allerede Jesus avviste da disiplene spurte hvem som hadde syndet, den blinde eller hans foreldre?²⁵

Samfunnsansvaret kommer også til uttrykk ved at kristne oppfordres til å være aktive i den stadig pågående samtale om ny teknologi og nye bio-etiske utfordringer.²⁶ Behovet for informert deltakelse og vern om menneskets verdighet fremholdes.

Evangelikale rundt om i verden har aldri vært redde for å bli skitne på hendene. Mange har både gjennom politisk innsats og praktisk handling vist et utstrakt samfunnsansvar. Likevel har det i en del evangelikale kretser hersket en motvilje mot et for sterkt engasjement i og for samfunnet. Noen har også erfart at evangelikale har hatt vanskelig for å se tilværelsen fra de fattiges og undertryktes side. Det er derfor et stort pluss for Laus-

annebevegelsen at den så tydelig sier at Guds misjon, og dermed kirkens misjon, også handler om å avvise strukturell ondskap og kjempe for rettferdighet for fattige og undertrykte.²⁷

Oppgjør med makt og grådighetskulturen blant kristne

For meg er del II E det sterkeste avsnittet i *Cape Town-erklæringen*. Det handler om å kalle kirken tilbake til et liv i ydmykhet, integritet og enkelhet. Her tar dokumentet et oppgjør med en teologi som har forgiftet misjonen mange steder i verden. Maktsyke og undertrykkende ledere har begrunnet sin posisjon ut fra Bibelen. Grådighet har blitt skjult under et fromt dekke av at Gud velsigner sine trofaste med materiell velstand, og suksess har blitt målestokken på hvor nært Gud et menneske lever.

Dokumentet avviser en slik teologi og kaller streben etter personlig makt, suksess og grådighet for avgudsdyrkelse.²⁸ Kallet til å avstå fra makt er ikke bare relatert til kirken, men også til familien og til arbeidslivet. Kallet til ikke å la seg fange av kravet om suksess handler om å leve åpent og ærlig og ikke lyge på oss suksess gjennom for eksempel usann statistikk. Kallet til å avvise herlighetsteologien begrunnes i Jesu egen livsstil. Videre sier dokumentet at selv om vi tror på Guds makt og Den hellige ånds kraft, avviser vi

imidlertid at Guds undergjørende kraft kan behandles som noe automatisk, eller som noe som står til rådighet for menneskelige teknikker, eller kan manipuleres ved hjelp av menneskelige ord, handlinger, gaver, gjenstander eller ritualer.²⁹

Det er med stor tilfredshet jeg konstaterer at et så stort fellesskap innenfor den evangelikale bevegelse sender ut et slikt budskap, basert på en bibelsk fundert teologi.

Kvinnens plass i kirke og misjon

Det siste punktet jeg vil trekke frem på den positive siden, er at dokumentet tilskynder til større likestilling mellom kvinner og menn i samfunn og kirke, og dermed i misjonens tjeneste.³⁰ Uenigheten de evangelikale imellom kommer klart frem, likeså ønsket om enhet på tross av uenighet. For meg bærer avsnittet preg av apologetikk for de som mener at likestilling er viktig.

Det er som om jeg hører et ekko fra Paulus' andre brev til korinterne;³¹ de som arbeider for likestilling har også Guds Ånd, er også oppriktige kristne og gode disipler. Den samme integritet tillegges de som vil hindre kvinner i å forkynne og lære, men jeg synes hovedbudskapet i avsnittet³² er at Gud utrustrer kvinner og menn fritt etter sin vilje og at vi må gi rom for den utrustning til tjeneste Gud har gitt den enkelte. Dokumentet er tydelig på at de ulike grupper må vise gjensidig respekt, men det er vanskelig å lese avsnittet som noe annet enn en tilskynning i retning av likestilling, alt for Guds rikes fremme, for misjonens sak.

Språkbruken

Selv om det er mange positive sider ved *Cape Town-erklæringen*, er det fra mitt perspektiv også noen ting som er vanskeligere å forholde seg til. Det første jeg vil nevne i så måte er språkbruken. Jeg opplever to sider ved den som utfordrer meg, kjærlighetsspråket og det at dokumentet i for liten grad inviterer til dialog. Dette siste er kanskje mest en følelse jeg sitter igjen med etter å ha lest gjennom alt. Men la meg ta kjærlighetsspråket først.

Jeg må ærlig innrømme at for min norske hjerne blir det litt mye kjærlighet. Tanken bak det hele har jeg stor sans for, dessuten er det et flott signal å gi, at kjærligheten er kjernen og drivkraften i den kristne tro. At kjærlighet også er et uttrykk for Guds vesen³³ og selve kjennetegnet på de som lever i fellesskap med Gud, er uomtvistelig bibelsk, men det blir i meste laget. Muligens høres det bedre og mindre sterkt ut på engelsk, men det er noe med ubalansen i hva vi skal elske. Jeg synes for eksempel det er vanskelig å bruke de samme ordene om vår kjærlighet til den treenige Gud, som er en person, og til "sakene". Det er forskjell på å si at vi elsker Gud og å si at vi elsker Guds misjon.

Samtidig gjør de gjentatte kjærlighetserklæringene dokumentet svært sårbart. De skaper forventninger om at tonen i dokumentet bærer preg av et språk og et innhold som lar oss erfare en understrøm av kjærlighet. Det er et høyt krav å stille til et dokument, men et krav som dokumentet selv legger opp til. Etter min oppfatning klarer dokumentet bare delvis å innfri

disse forventningene. Paulus skriver at “vi skal være tro mot sannheten i kjærlighet.”³⁴ Dette skriftordet oppfyller dokumentet, samtidig som det er min opplevelse at vekten i for stor grad ligger på å være tro mot sannheten.

Utydelig økumenikk

Det andre som jeg ikke er helt fornøyd med, er dokumentets noe utydelige økumenikk. *Cape Town-erklæringen* bærer ikke preg av en “vi alene vite-holdning”. Enheten i Kristi kropp antydes allerede i innledningen når det står at de som skriver, er “medlemmer av den verdensvide Jesu Kristi kirke”.³⁵

Likevel, når jeg leser pkt. 9 i trosbekjennelsen om enhet på tvers av politikk, rase og kjønn, om å rettleder hverandre i kjærlighet og om solidaritet de kristne i mellom, er det noe jeg savner. Det jeg savner, er et kall til enhet mellom Guds folk både på et mer overordnet plan og på tvers av teologiske skillelinjer. For det er her det virkelig brenner på det økumeniske området i dag. På 1980 og 1990 tallet skjedde det en viss tilnærming mellom de økumeniske og de evangelikale. Om dette skriver Tormod Engelsviken: “In recent years, however, positions seem to have changed on both sides; so much that some have been talking about a convergence between the ecumenical and evangelical streams.”³⁶ På en måte gjenspeiler deler av dokumentet denne tilnærmingen ved de emner som berøres, men samtidig synes det som om de andre ikke eksisterer. Hvis usynliggjøringen av Kirkenes Verdensråd og Lausannebevegelsens deltakelse i Edinburgh 2010 er bevisst,³⁷ illustrerer det noe av det jeg antydet, at å bruke kjærlighet som grunnspråk er risikofylt. Et kall til enhet må være noe mer enn en profetisk røst overfor evangelikale trosfeller som tenker annerledes, det må også handle om tilnærming i relasjon til teologisk og denominasjonal tilhørighet.

I kallet til handling II E, finner jeg spor etter et overordnet perspektiv på kirkens enhet og en antydning av at enhet for misjonens skyld også må virkeliggjøres på tvers av teologisk identitet. Når jeg holder dette sammen med de deler av dokumentet som synes å være skrevet for å holde de evangelikale sammen på tross av teologisk uenighet, er det lett å tenke at kallet til enhet i misjon også her er et indre evangelikalt anliggende.

Er dette en for negativ lesning? Den faren er alltid til stede, men når Lausannebevegelsen ønsker å fremstå som en økumenisk bevegelse fundert på Jesu bønn om enhet, har vi lov å stille krav til at ønsket om enhet går ut over de evangelikale rammer, nettopp for misjonens sak.

Mennesker av annen tro

Dessverre mangler, etter mitt syn, dette dokumentet en oppdatert religionsteologi, og jeg vil tro at punktet om å leve i Kristi kjærlighet blant mennesker av annen tro var et av de vanskeligste å skrive. Vanskelig fordi spenningene innen Lausannebevegelsen er relativt stor.³⁸ Evangelikal teologi på dette området spenner fra å se andre religioner som menneskers respons på Guds åpenbaring, til å tenke at de er djevelens verk, og erfaringen blant deltakerne rommer nok alt fra fredelig sameksistens til direkte konfrontasjon gjennom gjensidig voldsutøvelse. Oppfordringen om ikke å gjengjelde når en blir utsatt for vold, taler sitt tydelige språk.³⁹

At deltakernes erfaring med mennesker av annen tro er svært forskjellig, går frem av at dokumentet signaliserer at mange bærer på sår etter forfølgelse. Derfor er det fra en side sett lett å forstå at fokuset ikke er på dialog og samhandling og på en teologisk overlegning knyttet til generell åpenbaring.

Samtidig synes det å være et mål at *Cape Town-erklæringen* skal være retningsgivende for evangelikal teologi de neste årene, og da burde den teologiske drøfting gått dypere. Det finnes ett lite avsnitt som bekrefter behovet for dialog med mennesker av annen tro, men utover det opplever jeg at det er noe nært et fiendebilde som tegnes. Et av flere lignende eksempler er nå mennesker av annen tro settes i forbindelse med "dem som hater, baktaler og forfølger oss."⁴⁰ Forstå meg rett, dokumentet tilskynder til kjærlighet, til å leve i fred, til å oppfatte mennesker av annen tro som vår neste som også er skapt i Guds bilde. Likevel, når åpningsavsnittet i punktet oppfordrer til "å være på våkne for enhver trussel vi kan stå overfor, men ikke styrt av frykt"⁴¹, ødelegger det inntrykket av ønsket om godt naboskap og om åpen dialog. Det er viktig at menneskers erfaring og frykt også kommer til uttrykk, men i et så tungt teologisk dokument burde vi fått hjelp til å gi evangelikal teologi

et annet religionsteologisk uttrykk.

Jeg opplever at dokumentets intensjon er å bygge ned barrierene, dempe frykten og oppføre seg høflig og respektfullt, og slik hjelpe de mange evangelikale som bærer på et fiendebilde til å skifte kurs. Men fordi en overordnet teologisk drøfting mangler og manges negative erfaring har fått dominere, er dette det svakeste punktet i hele dokumentet.

De fem kjennetegn på misjon

Også for *Cape Town-erklæringen* er det relevant å spørre i hvor stor grad det er samsvar mellom den og de fem kjennetegn på global misjon. Her finner jeg en stor grad av overensstemmelse. Det området Cape Town-erklæringen i mer begrenset grad forholder seg til, er kjennetegn 2, om å undervise, døpe og fostre nye troende. Måten dokumentet som helhet fremmer viktigheten av kristen fostring og disippelskap, er eksemplarisk, men det er et stort savn at det sakramentale blir borte i den evangelikale uenighet om sakramentenes betydning. Men kjennetegn 1, om å forkynne evangeliet, kjennetegn 3 om å tjene i kjærlighet, kjennetegn og kjennetegn 5 om å arbeide for skaperverkets integritet er tydelig tilstede i Cape Town-erklæringen. Punkt 4 om å arbeide for å forandre urettferdige strukturer i samfunnet er til å med utvidet til å arbeide for å forandre urettferdige strukturer i kirken. Det er ikke overraskende, men likevel gledelig at det er så stor konvergens mellom noen av verdens ledende misjonsteologer og en av verdens ledende misjonsbevegelser.

Oppsummering

En samlet vurdering av *Cape Town-erklæringen* tilsier at vi har fått et viktig teologisk misjonsdokument med et evangelikalt fundament. Det er viktig først og fremst fordi det holder misjonsfanen så høyt hevet, men også fordi de evangelikale utgjør en vesentlig gruppe blant det aktive misjonsfolk. Teologisk støtter det opp under kirkens lange og bærekraftige tradisjon, og på noen punkter tar det modige standpunkter slik at det kan være en klar teologisk veiviser. Svakheterne finnes i spenningen mellom kjærlighetsspråkets intensjon og måten en del av punktene er formulert på, samt manglende åpenhet for "de andre" av ulike kategorier.

Noter

- ¹ Den engelske originalen heter "The Cape Town Commitment". Jeg bruker den offisielle norske oversettelse, som ennå ikke er publisert.
- ² Den engelske originalen heter "Common Call".
- ³ Som en forberedelse til konferansen ble det utgitt mange bøker.
- ⁴ Myklebust 1976: 246.
- ⁵ Kane 1985: 251.
- ⁶ Berentsen 2004: 120.
- ⁷ Engelsviken 2004: 135.
- ⁸ Ross 2009: 3. Egen oversettelse av "unity for the sake of mission".
- ⁹ Et felles kall: pkt 8, egen oversettelse.
- ¹⁰ Slik begrepet "uniqueness" er oversatt i den norske utgaven.
- ¹¹ Et felles kall: pkt 8.
- ¹² Walls and Ross 2008.
- ¹³ Intervju med Tormod Engelsviken januar 2011.
- ¹⁴ Walls and Ross 2008: xiv.
- ¹⁵ Alt som er på norsk fra selve dokumentet, følger den offisielle oversettelse. Jeg velger i fortsettelsen å bruke betegnelsene "trosbekjennelsen" og "kallet til handling" for de to delene.
- ¹⁶ Cape Town-erklæringen: forord.
- ¹⁷ Trosbekjennelsen pkt 7.
- ¹⁸ Kallet til tjeneste II A, 1 B.
- ¹⁹ Kallet til tjeneste II E, 1.
- ²⁰ Trosbekjennelsen 8 d.
- ²¹ Trosbekjennelsen 7.
- ²² Trosbekjennelsen 7 c.
- ²³ Kallet til handling II B, 1.
- ²⁴ Kallet til handling II B, 4 C.
- ²⁵ Joh. 9,1-3.
- ²⁶ Kallet til handling II A, 6.
- ²⁷ Trosbekjennelsen 7 C; Kallet til handling II B, 3.
- ²⁸ Kallet til handling II E, 3,4 og 5.
- ²⁹ Kallet til handling pkt. 5.5.
- ³⁰ Kallet til handling II F, 3.
- ³¹ 2. Kor.1,4.
- ³² Kallet til tjeneste II F, 3 C.
- ³³ 1. Joh. 4,8b.
- ³⁴ Ef. 4,15.
- ⁵ Forord.
- ³⁶ Themelios 16, 2: 10.
- ³⁷ Tormod Engelsviken bekrefter at det er store spenninger innad i Lausannebevegelsen når det gjelder dens forhold til Kirkenes Verdensråd.
- ³⁸ Bekreftet av Tormod Engelsviken i et intervju.
- ³⁹ Kallet til tjeneste II C, 1 D.
- ⁴⁰ Trosbekjennelsen 7 D.
- ⁴¹ Kallet II C, 1.

Referanser

- Berentsen, Jan Martin (2004): "Misjonstenkningen 1500-1900" i J.-M. Berentsen, T. Engelsviken og K. Jørgensen (red.), *Missiologi i dag*, 2. utg., Universitetsforlaget, Oslo.
- The Cape Town Commitment* (2011). The Lausanne Movement, Bodnin, Cornwall.
- Cape Town-erklæringen* (2011). Norsk offisiell oversettelse, Oslo, upublisert utgave.
- Det nye testamentet* (2005). Det Norske Bibelselskap, Oslo.
- Engelsviken, Tormod (1991): "Ecumenical or Evangelical – is there any difference?" *Themelios* vol. 16, nr. 2, s. 10-11.
- Engelsviken, Tormod (2004): "Misjonstenkningen fra 1900 til vår tid" i J.-M. Berentsen, T. Engelsviken og K. Jørgensen (red.), *Missiologi i dag*, 2. utg., Universitetsforlaget, Oslo.
- Kane, J. Herbert (1985): *A global view of Christian missions: from Pentecost to the present*, rev. ed., Baker Book House, Grand Rapids, Michigan.
- Myklebust, Olav G. (1976): *Misjonskunnskap*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo.
- Ross, Kenneth R. (2009): *Edinburgh 2010: Springboard for Mission*, William Carey International University Press, Pasadena, California.
- Walls, Andrew and Ross, Cathy (eds)(2008): *Mission in the 21st Century: Exploring the five marks of global mission*, Orbis Books, Maryknoll, NY .

Intervju

Tormod Engelsviken, 2011 01 24.

Internett

- Edinburgh 2010 Common Call with explanation,
<http://www.edinburgh2010.org/en/resources/papersdocuments.html>
- Edinburgh 2010 Common Call Norwegian
<http://www.edinburgh2010.org/en/resources/papersdocuments.html>

Roar G. Fotland, f. 1955. Ordinert prest i Metodistkirken. Certificate of Mission fra Selly Oak Colleges 1987, Dr. Min. fra Wesley Theological Seminary 1990, Ph.D. fra Universitetet i Bergen 2005. Prest i lokale menigheter 1977-86, misjonsprest i Liberia 1987-89, lærer ved Metodistkirkens teologiske seminar 1991, rektor fra 1998-. Daglig leder ved Egede Instituttet 2001-03, ansatt ved Menighetsfakultet i 2001, på heltid i religions- og misjonsvitenskap fra 2006. Medlem av Metodistkirken i Nord-Europa sitt råd for høyere utdanning 1994-, leder 1996-2000 og 2004-08. Leder for Norsk teologisk samtaleforum 2002-09, styremedlem for Africa University (Zimbabwe) fra 2003-, styremedlem i Egede Instituttet fra 2007, styreleder fra 2009. Har skrevet *Ancestor Christology in Context: Theological Perspectives by Kwame Bediako* (2005, dr. avh.) og artikler om misjon og metodisme.

Mission documents 2010 – Edinburgh and Cape Town in Perspective

The author examines the documents coming out of Edinburgh 2010 and, in more detail, Cape Town 2010. On a positive note, the “Common Call” of Edinburgh is as excited about mission as was Edinburgh 1910, as well as proclaiming Christ clearly. The denominationalism and domination of the North, however, seems to carry on. One could wish for a more visionary and challenging document.- As for the Cape Town Commitment, its obvious strength is its solid basis in historic, Christian faith, its obvious passion for continued mission, its holding together faith and social responsibility, and its courageous grappling with disturbing issues like “health-and-wealth”-theology and the limits set for women’s ministry. Its use of “love”-language, however, feels at times rather awkward, and the world and other religious communities are described too much in terms of conflict and confrontation.